А К Т

лісопатологічного обстеження насаджень на доцільність призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів по Хмельницькому надлісництві філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України"

"27" травня 2025 року м. Хмельницький

Нами, завідувачем сектору нагляду, обліку та прогнозу філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Віталієм СТЕГНЯКОМ (відповідно до листа філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" від "22" травня 2025 року № 5184/38-4-1-2025), інженером ОЗЛ 1-ї категорії філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" Миколою ЦИГЛЮКОМ, лісничим Хмельницького лісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" Юрієм ГРАЧУКОМ, лісничим Чорноострівського лісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" Олександром ДОЦЕНКОМ в період з 26.05.2025 року по 27.05.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Обстеженням встановлено наступне:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходу, %
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Чорноострівське лісництво														
13	3	6.6		6.6	7Д3ЗГ3+КЛГ	67	0.70	1	23	28	270	1	свердлики, бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	10
14	4	1.4		1.4	10С3	55	0.70	1	21	28	310	1	малий та великий соснові лубоїди, верхівковий короїд, златки	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
14	5	5.0		5.0	4Д34ЛПД2КЛГ +БП	89	0.70	1	26	30	325	1	бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	10
14	25	0.5		0.5	10ТК	64	0.30	1А	22	46	125	1	тополева склівка, омела біла	5
15	2	15.2		15.2	6Д32ЛПД 1КЛП1ГЗ+БП	105	0.60	2	27	34	300	1	бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, свердлики, малий дубовий вусач	10
15	3	0.3		0.3	10ЯЗ+КЛГ +СЗ+БРС	89	0.40	1А	30	36	235	1	лубоїд ясеневий строкатий, бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	10
15	4	8.7		8.7	7Д31ЛПД1КЛГ 1БП	115	0.50	2	27	36	235	1	бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	10
Разом ВСР				***37.7***										
Хмельницьке лісництво														
29	16	12.5		12.5	5Д35ГЗ	84	0.70	1	25	32	280	1	свердлики, бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	5
30	10	4.3		4.3	5Д35ГЗ	89	0.75	2	25	30	315	1	свердлики, бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	5
31	15	5.1		5.1	3Д35ГЗ2ЯЗ	74	0.70	1	24	26	265	1	лубоїд ясеневий строкатий, бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	5
32	1	7.9		7.9	9ГЗ1ДЗ	65	0.70	1	26	28	325	1	свердлики, бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
32	2	59.0	(3)	10.0	5Д32Я33ГЗ+КЛГ	109	0.65	2	27	40	330	1	лубоїд ясеневий строкатий, свердлики, бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	10
34	9	43.5	(2)	38.5	4Д34ГЗ1Я31КЛГ+ЛПД	109	0.60	2	26	36	265	1	лубоїд ясеневий строкатий, свердлики, бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	10
34	10	4.2		4.2	5Я31Д34ГЗ	110	0.45	1	31	40	235	1	лубоїд ясеневий строкатий, свердлики, бронзова та зелена вузькотіла златка, дубовий заболонник, малий дубовий вусач	20
35	6	3.4		3.4	10ГЗ+КЛГ	100	0.60	2	25	30	255	1	свердлики, златки	10
35	8	1.3		1.3	10СЗ+ГЗ	94	0.50	2	26	36	305	1	малий та великий соснові лубоїди, верхівковий короїд, златки	10
35	12	19.0		19.0	7ГЗ(95)2ГЗ(60)1Я3+КЛГ	95	0.70	2	25	28	295	1	свердлики, лубоїд ясеневий строкатий	5
35	16	2.5		2.5	8С32ДЗ	83	0.60	1А	29	42	390	1	малий та великий соснові лубоїди, верхівковий короїд, златки	10
36	2	6.5		6.5	9ГЗ(95)1ГЗ(60)+КЛГ+ЯВ	95	0.65	2	25	30	265	1	свердлики, лубоїд ясеневий строкатий	5
36	4	2.5		2.5	9С31ДЗ	84	0.65	1	28	44	425	1	малий та великий соснові лубоїди, верхівковий короїд, златки	5
Разом ВСР				***117.7***										
ВСЬОГО ВСР:				**155.4**										

Загальна обстежена площа по Хмельницькому надлісництві філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" складає 155.4 га. По причинах розладнання (за переважаючим збудником хвороби/шкідником) в загальному по надлісництву:

- стовбурові шкідники - 155.4 га;

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою сосна звичайна *(Pinus sylvestris L.)* далі (СЗ) є діяльність комплекс стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові (лубоїд сосновий малий *(Tomicus minor)* та лубоїд сосновий великий *(Tomicus piniperda)*, в меншій мірі - короїд вершинний *(Ips acuminatus)*. Більшість дерев СЗ відносяться до сухостою минулих років (VI-та категорія стану), які відпрацьовані комплексом златок, про що свідчать наявність характерних ходів та бурової муки під корою дерев, але разом з тим - зустрічаються дерева що всохли в поточному році (V-та категорія стану). Такі дерева характеризуються зміною забарвлення глиці до рудого, відпрацьовані стовбуровими шкідниками, в наявності часткове опадання кори, дерева зі зламаними кронами, тощо.

Харатер розташування сухостійних дерев СЗ поодинокий та груповий (групи по 2 - 3 дерева, але зустрічаються і до 5 - 6 дерев). Поодиноко є всихаючі дерева (IV-та категорія стану): крони дуже ажурні, хвоя має забарвлення від світло-зеленого до жовтувато-зеленого, дерева з всиханням крони більше 2/3 периметру, з механічними пошкодженнями стовбурів та кореневих лап більше 2/3 периметру, тощо. Під деревами сліди життєдіяльності у вигляді "стрижених" пагонів від 2 до 3 шт. на м2 до 5 - 6 шт. на м2. Насадження сосни звичайної (СЗ) характеризуються ступенем пошкодження від слабкого (до 5%) до середнього (10%). В наявності також сухостійні дерева, дерева зі зламаними кронами, в переважній більшості поодинокого розміщення, які відпрацьовані комплексом златок.

Основними причинами розладнання обстежених листяних деревостанів є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на ясені звичайному є лубоїд ясеневий великий *(Helesinus crenatus)* та лубоїд ясеневий строкатий *(Helesinus fraxini)*, дерева дуба звичайного відпрацьовані стовбуровими шкідниками родини вусачів *(Cerambycidae)* (зокрема малим дубовим вусачем *(Cerambyx scopolii)*, дубовим заболоником *(Scolytus intricatus)*, бронзовою *(Chrysobothris affinis)* та зеленою вузькотілою *(Agrilus viridis)* златками. Дерева з наявними суховершинностями, сухобочинами, має широке поширення водяних пагонів як одного із головних показників ослаблення деревостанів.

Насадження вражені стовбуровими шкідниками характеризуються відпадом дерев змішаного типу – наявний в них сухостій (переважно дерев порід ясена, граба та дуба) що носить поодинокий характер. Також в обстежених насадженнях наявний вітровал минулих років поодинокого та групового характеру. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев, характерних личинкових та маточних ходів шкідників, наявність бурової муки, тощо. Переважна кількість дерев що відноситься до сухостою минулих років - вражена стовбуровими шкідниками з родини златок, в незначному відсотку – представниками родини вусачів.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодиноко спостерігаються вітровальні, буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, дугоподібно зігнуті дерева.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження хвороб лісу та стовбурових шкідників, і відносяться до II класу біологічної стійкості. **Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 155.4 га у 2025 році.**

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень для лісопатологічного обстеження представлена відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2020 року (станом на 01.01.2021 року) по ДП "Хмельницьке лісомисливське господарство".

Примітка: *відбір дерев до рубки, матеріально-грошові оцінки лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводитимуться силами лісової охорони філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України". На момент обстеження роботи по відведенню лісосік до рубки не розпочаті.*

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Всі виявлені даним обстеженням осередки стовбурових шкідників лісу поставити на облік до Книги обліку шкідників та хвороб лісу.
2. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист", департаментом екології та природних ресурсів Хмельницької ОВА і Південно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
3. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
4. Для недопущення розповсюдження хвороб лісу та стовбурових шкідників, з метою збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів (ВСР) необхідно провести в максимально стислі терміни.
5. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку та поширення осередків стовбурових шкідників в суміжних насадженнях.

Акт складений в чотирьох примірниках:
1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
2-й - Південно-Західному міжрегіональному УЛМГ;
3-й - філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України";
4-й - Хмельницькому надлісництву філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".

ПІДПИСИ:

Завідувач сектору нагляду, обліку та прогнозу філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" — Віталій СТЕГНЯК

Інженер ОЗЛ 1-ї категорії філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" — Микола ЦИГЛЮК

Лісничий Хмельницького лісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" — Юрій ГРАЧУК

Лісничий Чорноострівського лісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" — Олександр ДОЦЕНКО